

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ

УДК 351.713:336.2

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2022.2.37>

ТРОЙЧУК Р.Д.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

SUBJECTIVE SIDE OF VIOLATION OF FINANCIAL CONTROL REQUIREMENTS

У статті досліджено та розкрито питання встановлення суб'єктивної сторони складу такого адміністративного правопорушення, як порушення вимог фінансового контролю на основі аналізу чинного законодавства України, судової практики його реалізації й наукових досягнень юридичної науки.

Встановлено, що визначення суб'єктивної сторони складу адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172⁶ Кодексу України про адміністративну відповідальність, є важливим для правильної кваліфікації правопорушення і подальшого розгляду його уповноваженими органами. Вивчення форми вини правопорушника, мотиву і мети його діяння, наявності пом'якшуючих та обтяжуючих обставин, підстав для звільнення від адміністративної відповідальності створює умови для прийняття справедливого рішення за результатами розгляду суддею справи.

Основною ознакою суб'єктивної сторони складу порушення вимог фінансового контролю є вина, яка характеризує психічне ставлення особи до вчиненого нею протиправного суспільно шкідливого діяння та його наслідків у формі умислу, яка характеризується лише умисною формою вини з прямим або непрямым умислом.

***Ключові слова:** адміністративне правопорушення, протиправне діяння, суб'єктивна сторона адміністративного правопорушення, порушення вимог фінансового контролю, адміністративна відповідальність, електронне декларування.*

The article researches and reveals the issue of establishing the subjective side of the composition of the administrative offense of violation of financial control requirements basing on the analysis of the current legislation of Ukraine, judicial practice of its implementation and scientific achievements of legal science.

It was established that the definition of the subjective side of the composition of the administrative offense provided for in Art. 172⁶ of the Code of Ukraine on administrative responsibility, is important for the correct qualification of the offense and its further consideration by the authorized bodies. Studying the form of guilt of the offender, the motive and purpose of his action, the existence of mitigating and aggravating circumstances, grounds for exemption from administrative responsibility creates conditions for making a fair decision based on the results of the judge's consideration of the case.

The main feature of the subjective side of the composition of the violation of financial control requirements is guilt, which characterizes the mental attitude of a person to the unlawful socially harmful act committed by her/him and its consequences in the form of intent, which is characterized only by the intentional form of guilt with direct or indirect intent.

***Key words:** administrative offense, illegal act, subjective side of administrative offense, violation of financial control requirements, administrative responsibility, electronic declaration.*

Постановка проблеми. Вивчення особистості правопорушника, форми його вини, мотиву і мети діяння, наявність пом'якшуючих та обтяжуючих обставин, підстав для звільнення від адміністративної відповідальності створює умови для прийняття справедливого рішення за результатами розгляду справи. Це актуалізує важливість та практичну доцільність теоретико-практичних досліджень суб'єктивної сторони любого адміністративного правопорушення, зокрема й порушення вимог фінансового контролю.

Згідно зі ст. 10 Кодексу України про адміністративне правопорушення (далі – КУпАП) проступок визнається умисним, якщо особа, яка його вчинила: а) усвідомлювала протиправний характер свого діяння; передбачала його шкідливі наслідки; бажала настання цих наслідків (прямий умисел); б) усвідомлювала протиправний характер свого діяння; передбачала його шкідливі наслідки; свідомо допускала настання цих наслідків (непрямий умисел) [1].

Вчинення адміністративного правопорушення з необережності відповідно до ст. 11 КУпАП характеризується такими ознаками: 1) особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання шкідливих наслідків свого діяння (дії чи бездіяльності), але легковажно розраховувала на їх відвернення; 2) особа, яка його вчинила, не передбачала можливості настання таких наслідків, хоч повинна була і могла їх передбачити [].

Порівняльний аналіз статей 10 та 11 КУпАП засвідчує, що визначальною ознакою, що розрізняє вказані форми вини, є характер психічного ставлення особи до шкідливих наслідків свого діяння (бажання, свідоме допущення, байдуже ставлення, передбачення можливості настання тощо) [2].

Таким чином КУпАП визначає, що адміністративне правопорушення по своїм суб'єктивним властивостям – діяння чи бездіяльність, вчинені з певною ціллю і з певних мотивів. Ці органічно зв'язані між собою, взаємозалежні форми психічної активності створюють зміст суб'єктивної сторони правопорушення.

Ст. 172⁶ КУпАП передбачає адміністративну відповідальність за порушення вимог фінансового контролю, яка встановлена у чотирьох частинах, які різні за формою та своїм змістом, а саме: 1) несвоєчасне подання без поважних причин декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – декларація); 2) неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані; 3) дії, передбачені частиною першою або другою, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення; 4) подання завідомо недостовірних відомостей у декларації [1]. Встановлення суб'єктивної сторони для кожної з частин ст. 172⁶ КУпАП спонукає на необхідність проведення відповідних наукових досліджень адже Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ у своєму листі від 22 травня 2017 р. № 223-943/0/4-17 «Щодо притягнення до адміністративної відповідальності за окремі правопорушення, пов'язані з корупцією» [3] вказує, що суб'єктивна сторона вказаного правопорушення характеризується наявністю вини у формі прямого чи непрямого умислу; вчинення цього діяння через необережність виключає притягнення особи до адміністративної відповідальності.

Таким чином в основу визначення суб'єктивної сторони любого адміністративного правопорушення покладається розуміння категорії «вина» як її складовою як «психічного відношення особи до здійснюваної нею протиправної дії або бездіяльності у формі наміру або необережності, а також і до їх наслідків» [4, с. 170].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження правової характеристики суб'єктивної сторони порушення вимог фінансового контролю зробили такі правники, як Д. В. Гудков, Т. В. Ільєнок, О. В. Клок, Н. М. Корчак, Я. О. Корчак, Г. В. Лученцов, А. О. Надежденко, В. С. Надежденко, Д. В. Оробченко, А. В. Титко, К. Є. Цабєка та багато інших учених. Лише О. О. Дудуров, Р. О. Мовчан та В. Г. Сенік у своєму коментарі судової практики «Кваліфікація адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією» [5] визначили окремі напрями суб'єктивної сторони порушення вимог фінансового контролю. Разом з тим необхідно констатувати, що на сьогодні не було проведено комплексних досліджень суб'єктивної сторони всіх частин ст. 172⁶ КУпАП, що підтверджує актуальність вказаної публікації.

Метою статті є аналіз наукових думок та існуючої судової практики щодо визначення суб'єктивної сторони різних частин адміністративного проступку – порушення вимог фінансового контролю. Вказане у подальшому надасть можливість сформулювати рекомендації для практики застосування цих норм, а також пропозиції щодо їх удосконалення.

Виклад основного змісту. В адміністративно-правовій науці дослідженню суб'єктивної сторони складу адміністративного правопорушення приділяється значна увага.

Правники-адміністративісти визначають її по-різному, а саме: сукупність ознак, які характеризують суб'єктивне (психічне) ставлення особи до вчиненого нею протиправного діяння та його негативних наслідків, а саме вина, мотив і мета правопорушення [6, с. 295]; психічне ставлення особи до вчиненого нею протиправного діяння [7, с. 116]; внутрішня сторона проступку, психічний стан суб'єкта проступку, що характеризує його волю, яка виявляється в протиправній дії, його ставленні до дії, яку він вчинив» [8, с. 435]; сукупність ознак, що характеризують відношення особи до скоєного правопорушення [9, с. 242]; психічна діяльність особи, пов'язана із вчиненням нею суспільно шкідливого діяння [10, с. 287]; психічне відношення особи до вчиненого нею протиправного діяння і включає в себе три елементи (вину, мотив, ціль), де вина виступає обов'язковим елементом складу адміністративного правопорушення» [11, с. 74]; внутрішнє (психічне) ставлення суб'єкта правопорушення до скоєного ним діяння та його шкідливих наслідків [12, с. 40-41]. Загалом, кожен науковець звертає увагу на психічне ставлення особи, яка вчинила протиправне діяння, до скоєного проступку, а в окремих випадках до його наслідків. Таке розмаїття думок пов'язано з тим, що чинний КУпАП не містить поняття суб'єктивної сторони складу правопорушення.

До складових суб'єктивної сторони науковці відносять вину правопорушника, а також мету і мотив його діяльності [13, с. 26; 14, с. 142]. Вина є основною і обов'язковою ознакою суб'єктивної сторони будь-якого адміністративного правопорушення і вона може проявлятися у формі умислу чи необережності. Мотив і мета вчинення адміністративного правопорушення є факультативними ознаками суб'єктивної сторони складу правопорушення.

Розглядаючи суб'єктивну сторону частин 1 та 2 ст. 172⁶ КУпАП необхідно зазначити, що у даному випадку вина характеризується лише у формі умислу (прямого чи непрямого) адже зі змісту норм вбачається, що вони містять формальний склад, так як вказані норми не передбачають наслідки. Це випливає зі статей 10 і 11 КУпАП. Не можна вважати адміністративним правопорушенням необережне діяння, наслідки якого в законі не визначені. Тому із суб'єктивної сторони правопорушення, передбачені ст. 172⁶ КУпАП, може бути вчинене тільки умисно [15, с. 405-406]. Вказане підкреслюється поглядами М. І. Хавронюка, який вказує, що умисний характер діяння, передбаченого, зокрема частиною 1 ст. 172⁶ КУпАП, свідчить використання в диспозиції цієї частини словосполучення «без поважних причин». З огляду на формальний склад відповідних правопорушень, вольова ознака умислу в цьому разі поширюється на діяння, тобто умисел виражається у ставленні суб'єкта декларування до невиконання свого обов'язку, обумовленого відповідною посадою [16, с. 17].

Зовсім протилежну думку з даного приводу висловлює Г. В. Лученцов, який вказує, що суб'єктивна сторона порушення вимог фінансового контролю може характеризуватися як умисною, так і необережною формою вини, за винятком такої форми, як подання завідомо недостовірних відомостей у декларації [17]. Разом з тим з такими поглядами важко погодитися. Дійсно, коли особа призначається на певну посаду, яка передбачає подання декларації, вона вже усвідомлює той факт, що у неї виникають певні обов'язки під час проходження служби і їй необхідно подавати декларацію у встановлені законодавством терміни. Відповідно така особа повинна знати про наслідки та покарання, які вона може понести за порушення вимог фінансового контролю, а саме бути притягнутою до дисциплінарної, адміністративної чи кримінальної відповідальності. Крім того, особа усвідомлює, що за порушення вимог фінансового контролю вона також може бути внесена до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення [18].

Особа, яка призначена чи призначається на посаду, що передбачає подання декларації, повинна бути обізнана у певній мірі про процедуру, терміни та порядок подання декларації шляхом самостійного ознайомлення з відповідними нормами Закону України «Про запобігання корупції» та рекомендаціями Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) з цього приводу, або їй таку інформацію можуть довести уповноважені особи, до обов'язків яких віднесено питання запобігання корупції за місцем роботи декларанта в порядку надання консультації з подання декларації. Тим більше, розгорнута НАЗК протягом останніх років широка інформаційна кампанія, яка спрямована на необхідність подання декларації та про негативні наслідки, з якими можуть стикнутися особи, які порушили антикорупційне законодавство, у значній мірі сприяло донесенню відповідної інформації фактично до кожного декларанта.

Таким чином, у більшості випадків суди не сприймають позицію осіб, які вказують на наступні причини несвоєчасного подання декларації, чи неповідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані: не знав, що

треба було подати декларацію, не було часу подати декларацію, не знав як подати декларацію, не своєчасно отримав електронний ключ, відомостей про склад сім'ї, їх доходи та інших необхідних даних для заповнення декларації, так як законодавець надає достатньо часу для отримання всієї необхідної інформації для заповнення та подачі декларації [19]. Вважаємо такий підхід відповідно до принципу юридичної відповідальності (одним із видів якої безмовно виступає адміністративна відповідальність), а саме: «незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності» (ст. 68 Конституції України [20]).

Разом з тим, не значна кількість справ відкритих за частиною 1, та і за частиною 2 ст. 172⁶ КУпАП все ж таки закривається судами після встановлення поважних причин, які сприяли несвоєчасному поданню декларації чи неповідомленню про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані. І це при тому, що у диспозиції частини 2 ст. 172⁶ КУпАП відсутні посилання на наявність «поважних причин», які є викладені у диспозиції частини 1 цієї статті.

Аналіз судової практики засвідчує, що «поважними причинами» судова практика може враховувати:

- некоректна робота веб-сайту НАЗК [21] – єдина причина, на яку в своїх рішеннях вказує НАЗК і яка може бути використана судом для закриття справи за частиною 1 та 2 ст. 172⁶ [22, 23]. Дійсно, технічні збої офіційного веб-сайту НАЗК існують, особлива вказана проблема була під час запровадження ЄДРД 2017–2018 роках, коли більш-менш вільний вхід у систему за тиждень до закінчення термінів подання декларації, міг бути здійснений суб'єктом декларування лише у 01.00–02.00 години ночі чи о 05.00–06.00 годині ранку. З цього приводу НАЗК приймали відповідні рішення, де зазначалися періоди протягом яких спостерігалися перебої у роботі інформаційно-телекомунікаційної системи «Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» [22, 23] (далі – ЄДРД). Згодом вказані технічні проблеми усувалися, і протягом 2020–2021 років фактично такі перебої у роботі ЄДРД мали поодинокий характер і про них завчасно повідомляло НАЗК на своєму офіційному сайті. У кожному випадку суди під час розгляду справ ухвалюються з урахуванням декількох обставин: кількість спроб увійти у систему (технічні збої можуть бути визнані поважною причиною несвоєчасного подання декларації лише тоді, коли особа здійснила принаймні декілька спроб увійти в систему, кожна з яких була невдалою через технічні збої); характер дій особи, яка увійшла до системи (особи лише зареєструвалися у ЄДРД і не вживала подальших дій із заповнення декларації); наявність офіційної інформації НАЗК про наявність технічних проблеми під час роботи ЄДРД; дата, коли особа вирішила подати декларацію (особа виявила намір подати декларацію в останній чи передостанній день закінченні терміну подання декларації або взагалі після спливу встановлених законом строків) [5, с. 223–224].

Разом з тим вказані обставини не завжди є поважними причинами: печерський районний суд м. Києва визнав необґрунтованим і недостатнім для висновку про неможливість своєчасного подання декларації Особою-1 у зв'язку з некоректною роботою програмного забезпечення, так як вбачається з матеріалів справи Особа-1 перший вхід до особистого кабінету здійснено після закінчення строку, встановленого для подання декларації [24].

- хвороба, зокрема наявність медичного висновку лікаря про обмеження фізичного, психо-емоційного навантаження та усунення роботи за комп'ютером строком на 4 місяці, що підтверджено листками непрацездатності та випискою із амбулаторної карти хворого [25];

- перебування особи у стані нервового стресу, викликаного сильним душевним хвилюванням – через втрату близького родича [26];

- зайнятість на роботі. У справі про адміністративне правопорушення стосовно працівника Чернівецької міської ради суддею Шевченківського районного суду міста Чернівців поважною причиною для несвоєчасного повідомлення про суттєві зміни у майновому стані визнано її зайнятість на роботі. Як результат, провадження у справі закрито на підставі п. 1 ст. 247 КУпАП [27, с. 28];

- декларант є людиною похилого віку та має низький рівень володіння комп'ютерною технікою, а процедура подачі декларації є складною та потребує високого рівня володіння комп'ютерною технікою, при цьому особа неодноразово намагалася подати декларацію, але не змогла цього зробити своєчасно [28];

- особа не має власного комп'ютера та доступу до мережі «Інтернет» і, з проханням надати можливість працювати в мережі для заповнення декларації, доводилось звертатися до сторонніх осіб, де не завжди можна було увійти до особистого кабінету реєстру декларацій [29];

– наявність на утриманні малолітніх дітей, одна з яких потребувала додаткової уваги та реабілітації, перебування декларанта в останні дні, що передували дню подачі декларації, на амбулаторному лікарняному у зв'язку з хірургічним втручанням, разом з тим особа зробила своєчасно чернетку [30];

– проживання особи у населеному пункті, який розташований на лінії зіткнення з тимчасово непідконтрольною органам державної влади України територією / надзвичайні обставини, які викликані бойовими діями на цій території, як наслідок із-за обстрілів щодня, Інтернет не працював [31];

– особа має на утриманні двох неповнолітніх дітей [32];

– велике навантаження на службі, тому і своєчасно не звернувся з відповідним повідомленням про суттєві зміни майнового стану [33; 34, с. 106].

Також відповідно частини 2 пункту 1 листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 22 травня 2017 р. № 223-943/04-17 «Щодо притягнення до адміністративної відповідальності за окремі правопорушення, пов'язані з корупцією» [3] причинами несвоєчасного подання декларації без поважних на те причин слід розуміти внаслідок стихійного лиха (повені, пожежі, землетрусу). На думку Н. М. Панафеда [34, с. 97] перебування (тримання) під вартою є також поважною причиною, через яку особа об'єктивно не могла виконати обов'язок своєчасно подати декларацію у встановлений Законом України «Про запобігання корупції» [35].

Зі змісту вказаних вище судових рішень вбачається відсутність прямого умислу особи на вчинення порушень вимог фінансового контролю і наявність поважних причин, які не сприяли своєчасному поданню особами декларацій

Разом з тим аналіз судової практики притягнення до адміністративної відповідальності за порушення вимог фінансового контролю свідчить, що в окремих випадках суди все ж таки кваліфікують діяння, передбачені частинами 1 та 2 ст. 172 КУпАП, як вчинені з необережної форми вини [36]. Також судді закривають справи за частиною 1 ст. 172⁶ КУпАП, так як вважають, що недоведеність наявності умислу в особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, на вчинення правопорушення є причиною закриття справи за відсутністю складу правопорушення. Так, постановою Червонозаводського районного суду м. Харкова від 3 жовтня 2017 року закрито провадження в справі стосовно проректора з науково-педагогічної роботи комунального закладу, який несвоєчасно направив повідомлення про суттєві зміни в майновому стані шляхом заповнення відповідної форми на веб-ресурсі НАЗК [37].

І наостанок необхідно підкреслити, що відповідно до пункту 3 ухвали Пленуму Верховного Суду України від 25 травня 1998 р. № 13 «Про практику розгляду судами справ про корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією» [38] (із змінами і доповненнями) суди повинні з'ясувати мотив і характер вчиненого діяння, повноваження особи, яка його вчинила, наявність причинного зв'язку між діянням та виконанням останнього завдань і функцій держави [39]. У кожному окремому випадку суд може взяти до уваги дії особи, які вчинялися ним у терміни, відведені законодавством для подання декларації та повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані, з метою встановлення поважності причин, які спричинили вчинення адміністративного правопорушення. Також суд може взяти до уваги подальші дії особи, які він вчиняв після усвідомлення ним факту несвоєчасного подання декларації чи не повідомлення ним про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані, якими можуть бути:

– подання декларації чи повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані;

– інформування НАЗК про несвоєчасне подання декларації через особистий кабінет декларанта або телефонним зв'язком на «гарячу» лінію НАЗК.

Що стосується суб'єктивної сторони частини 3 ст. 172⁶ КУпАП (дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені особою, які протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення), то в такому випадку такі діяння можуть бути вчинені лише з прямим умислом: особа вже була піддана адміністративному стягненню за порушення вимог фінансового контролю, що виключає можливість аргументування особою, що вона не знала про необхідність подання декларації чи своєчасного повідомлення про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента чи про суттєві зміни майнового стану. Разом з тим не можна виключати відсутності прямого умислу особи зокрема через те, що особа мала намір своєчасно подати декларацію чи своєчасно повідомити про відкриття валютного рахунку в установі

банку-нерезидента чи про суттєві зміни майнового стану, але не змогла цього зробити за певних обставин, які викладені у цій статті.

При встановленні суб'єктивної сторони частини 4 ст. 172⁶ КУпАП слід звернути увагу на те, що адміністративна відповідальність передбачена виключно за «подання завідомо недостовірних відомостей» у декларації.

Судова практика визначає «недостовірною» інформацію, яка не відповідає дійсності або викладена неправдиво, тобто містить відомості про події та явища, яких не існувало взагалі або які існували, але відомості про них не відповідають дійсності (неповні або перекручені) [40].

Таким чином в розрізі зазначеної статті, яка досліджується, «недостовірними» слід вважати відомості, які вносяться у декларацію та не відповідають дійсності (неповні або перекручені). Такими відомостями може бути інформація про наявність та вартість об'єктів нерухомості, цінного рухомого майна, транспортних засобів, цінних паперів, корпоративних прав, грошових активів, фінансових зобов'язань, отриманих доходів, а також суттєві зміни майнового стану тощо, які належать декларанту та членам його сім'ї на праві приватної власності або знаходяться у них в оренді чи на іншому праві користуванні (далі – майно та активи).

Щодо майна та активів, які належать членам сім'ї декларанта, то така особі повинно бути відомо про достовірність таких відомостей на момент подання декларації. І в цьому ми можемо погодитись з позицією А. В. Савченко, який зазначає «Якщо недостовірні відомості, зазначені в декларації, суб'єкт декларування отримав від члена сім'ї, то відповідальність настає лише у тому випадку, коли суб'єкт декларування усвідомлював недостовірність таких відомостей, але попри це свідомо зазначив їх у декларації» [41, с. 893].

Враховуючи позицію О. О. Дудорова, Р. О. Мовчана, В. Г. Сеника [5, с. 304-305] сформулюємо відомості, які необхідно вважати недостовірними: а) не внесення в ЄДРД інформації про майно та активи; б) внесення в ЄДРД інформації із заниженням або завищенням вартості майна та активів.

Під терміном «подання» необхідно розуміти діяльність, пов'язану з внесенням декларантом відповідної інформації до ЄДРД як у формі подання декларації, чи внесення відомостей про суттєві зміни майнового стану. Така інформація може подаватися в терміни визначені чинним законодавством, так і з їх порушенням.

Термін «завідомість» означає, що факт недостовірних відомостей, точно, достеменно відомий декларанту, котрий вносить ці відомості у свою декларацію, тобто така особа усвідомлює, що подає завідомо недостовірні відомості про майно та активи, і бажає вчинити такі дії. Вказане виключає можливість притягнення до адміністративної відповідальності за необережне подання недостовірних відомостей. Зазвичай можуть траплятися випадки, коли особа може сумлінно помилятися щодо вчинення нею протиправного діяння. В такому випадку особа не підлягає відповідальності.

Щодо умислу декларанта, який спрямований саме на розмір вартості майна чи активів декларування, то тут він може бути різний – умисний або з необережності. Виходячи з частини 4 примітки до ст. 172⁶ КУпАП декларант по крайній мірі повинен усвідомлювати, що сума майна та активів недостовірних відомостей, які подає у декларації, може відрізнятись від достовірних сум від 100 до 500 прожиткових мінімумів для працездатних осіб. Справа у тому, що за умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 500 до 2000 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, передбачена вже кримінальна відповідальність за частиною 1 ст. 366² Кримінального кодексу України [42], а якщо сума перевищує 2000 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, – частиною 2 цієї статті. Тому особа інколи просто байдуже, яка буде відповідальність, якщо його метою є приховування від декларування майна чи активів.

Таким чином суб'єктивна сторона частини 4 ст. 172⁶ КУпАП характеризується лише умисною виною. Тобто відповідне діяння має бути вчинено суб'єктом декларування з прямим умислом. При цьому для притягнення до відповідальності за вчинення корупційного правопорушення необхідно довести наявність такого умислу, а саме те, що суб'єкт декларування усвідомлював недостовірність відомостей, які він зазначив у декларації.

Висновок. Отже, вчення про суб'єктивну сторону адміністративного правопорушення (форма вини, мотив і мета діяння, наявність пом'якшуючих та обтяжуючих обставин тощо) займає одне з центральних місць в адміністративно-правовій науці, має велике практичне значення та створює умови для прийняття справедливого рішення за результатами розгляду справи. Проведений аналіз складу частин адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172⁶

КУПАП, дозволяє зробити висновок про те, що суб'єктивна сторона порушення вимог фінансового контролю може характеризуватися лише умисною формою вини (прямий та непрямий умислом), необережна форма вини тут недопустима.

Список використаних джерел:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: введений в дію Постановою Верховної Ради Української РСР від 07 грудня 1984 р. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. ст. 122.
2. Надежденко А. О., Оробченко Д. В., Надежденко В. С. Сутність адміністративної відповідальності державних службовців. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 11. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1525>. DOI: 10.32702/2307-2156-2019.11.33
3. Щодо притягнення до адміністративної відповідальності за окремі правопорушення, пов'язані з корупцією: лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 22 травня 2017 р. № 223-943/0/4-17.
4. Адміністративне право України: підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко [та ін.]; за ред. Ю. П. Битяка. Київ: Юрінком Інтер, 2005. 544 с.
5. Дудоров О. О., Мовчан Р. О., Сенік В. Г. Кваліфікація адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією (коментар судової практики) / О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан, В. Г. Сенік. Київ: ВД «Дакор», 2020. 508 с.
6. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О. та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
7. Цабєка К. С. Юридичний склад адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2020. № 2. С. 112–117. URL: <https://doi.org/10.32840/1813-338X-2020.2.19>.
8. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. / ред. Колегія: В. Б. Авер'янов (голова). К.: Юридична думка, 2004. Т. 1. Загальна частина. 584 с.
9. Скригулець О. В. Склад адміністративних правопорушень у будівництві. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 2. С. 233-244.
10. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
11. Миколенко О. І. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність в Україні: навчальний посібник. Х.: Одісей, 2010. 368 с.
12. Ковальова О. В., Корнієнко М. В., Берендєєва А. І. Кваліфікація адміністративних правопорушень: Навчальний посібник / Одеський державний університет внутрішніх справ. Одеса: ОДУВС, 2019. 148 с.
13. Белікова О. В. Юридичний склад адміністративного правопорушення. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2013. № 3 (41). С. 22–28.
14. Стрельченко О. Г. Специфіка проступку як складової частини адміністративного делікту. *Право і суспільство*. 2012. № 3. С. 137–143.
15. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / за ред. М. І. Хавранюка, 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: ВД «Дакор», 2017. 522 с.
16. Методичні рекомендації щодо організації участі прокурора у розгляді судом справ про порушення вимог фінансового контролю / Сенік В. Г., Діденко І. В., Кіч О. М., та ін. Київ: Генеральна прокуратура України, 2019. 75 с.
17. Лученцов Г. В. Адміністративна відповідальність за порушення вимог фінансового контролю. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 13. С. 169-173.
18. Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення: затверджено Рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 09 лютого 2018 р. № 166. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0345-18#n13>
19. Постанова Доманівського районного суду Миколаївської області від 09 лютого 2022 р., справа № 475/69/22. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/103069134>
20. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-вр.
21. Постанова Ленінського районного суду м. Запоріжжя від 20 вересня 2019 р., справа № 334/4988/19. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/84504872>.
22. Про визначення періодів, протягом яких спостерігалися перебої у роботі інформаційно-телекомунікаційної системи “Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на

виконання функцій держави або місцевого самоврядування”: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 08 червня 2017 р. № 224. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/08.06.224.pdf>

23. Про визначення поважної причини несвоєчасного подання декларацій особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 04 квітня 2017 р. № 124. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/04.04-124.pdf>.

24. Постанова Печерського районного суду міста Києва від 16 січня 2017 р., справа № 757/64139/16-п. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/64879930>

25. Постанова Шевченківського районного суду міста Києва від 18 жовтня 2017 р., справа № 761/33929/17. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/69775172>.

26. Постанова Шевченківського районного суду міста Києва від 15 червня 2017 р., справа № 761/14048/17. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/67541279>.

27. Дутковський А. Ю. Окремі аспекти суб'єктивної сторони правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 172-6 КУпАП. *Вісник прокуратури*. 2018. № 1. С. 27-28.

28. Постанова Апеляційного суду Київської області від 16 березня 2018 р., справа № 358/1607/17. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/72945840>.

29. Постанова Ковпаківського районного суду м. Суми від 10 жовтня 2017 р., справа № 592/7210/17. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/69541234>.

30. Постанова Ленінського районного суду м. Кіровограда від 29 квітня 2021 р., справа № 405/953/21. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/96677885>.

31. Постанова Судової палати з кримінальних справ та справ про адміністративні правопорушення Апеляційного суду Донецької області від 25 січня 2018 р., справа № 309/2064/17 URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/71811339>.

32. Постанова Хустського районного суду Закарпатської області від 22 вересня 2017 р., справа № 309/2064/17. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/69287835>.

33. Постанова Першотравневого районного суду м. Чернівці від 16 листопада 2017 р., справа № 725/4588/17. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/70313849>.

34. Панафєда Н. М. Проблемні питання правозастосування під час судового розгляду справ про адміністративне правопорушення, пов'язане з корупцією, щодо порушення вимог фінансового контролю та причини їх закриття. *Вісник прокуратури*. 2018. № 4. С. 93-107.

35. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.

36. Постанова судової палати в кримінальних справах Апеляційного суду Кіровоградської області від 10 травня 2018 р., справа № 404/1542/18. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74009654>.

37. Постанова Червонозаводського районного суду м.Харкова від 03 жовтня 2017 р., справа № 646/6565/17. URL: <https://www.reyestr.court.gov.ua/Review/69300169>.

38. Про практику розгляду судами справ про корупційні діяння та інші правопорушення, пов'язані з корупцією: постанова Пленуму Верховного Суду України від 25 травня 1998 р. № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-98#Text>

39. Протокол про адміністративне правопорушення за несвоєчасне подання декларації : як оскаржити? Адвокат Тетяна Лежух-Вовк проаналізувала правила оскарження адмінпротоколів за прострочене декларування. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/169620_protokol-pro-adminstrativne-pravororushennya-za-nesvochasne-podannya-deklarats--yak-oskarzhiti

40. Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи: постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 лютого 2009 р. № 1. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_001700-09#Text

41. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернєя. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 1101 с.

42. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.